

Bostadsutskottets betänkande

1984/85:20

om medel till utvidgat datorstöd vid bostadsstyrelsen och länsbostadsnämnderna m. m. (prop. 1984/85:125 delvis och 1984/85:136)

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker ett regeringsförslag om att medel anvisas till bostadsstyrelsens projekt rörande utvidgat datorstöd — UDS — vid bostadsstyrelsen och länsbostadsnämnderna och avstyrker däremot ställda motioner (m) och (c).

Utskottet tillstyrker även ett regeringsförslag om att ytterligare medel skall anvisas bostadsstyrelsen för ändring av nuvarande datasystem.

Två reservationer (m, c) och två reservationer (m, c, fp) har fogats till betänkandet.

Propositionerna m. m.

I proposition 1984/85:125 bilaga 8 (bostadsdepartementet) föreslår regeringen riksdagen

att till Bostadsstyrelsen på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 1 673 000 kr.

Övriga delar av proposition 1984/85:125 bilaga 8 behandlas i bostadsutskottets betänkande BoU 1984/85:17.

I propositionen 1984/85:136 föreslår regeringen riksdagen

att till Bostadsstyrelsen för budgetåret 1985/86 utöver vad som har föreslagits i proposition 1984/85:100 bil. 13 under elfte huvudtiteln anvisa 8 876 000 kr.

Motionerna

I detta betänkande behandlas

dels de med anledning av proposition 1984/85:125 väckta motionerna 1984/85:

3037 av Kjell Mattsson m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen avslår regeringens hemställan under B.1 om ytterligare anslag till Bostadsstyrelsen på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85,

3039 av Kerstin Ekman och Olle Grahn (båda fp) vari såvitt nu är i fråga hemställs

1. att riksdagen beslutar att till Bostadsstyrelsen på tilläggsbudget III till statsbudgeten för 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 948 000 kr.,

3041 av Rolf Dahlberg m. fl. (m) vari såvitt nu är i fråga hemställs att riksdagen beslutar att inte anvisa ytterligare medel till elfte huvudtiteln Bostadsdepartementet för budgetåret 1984/85,

dels de med anledning av proposition 1984/85:136 väckta motionerna 1984/85:

2986 av Rolf Dahlberg m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen beslutar att avslå proposition 1984/85:136.

2987 av Kjell Mattsson m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen beslutar avslå framställningen om anslag på 8 876 000 kr. för budgetåret 1985/86.

Motionerna 3039 (fp) och 3041 (m) såvitt de inte tas upp i detta betänkande behandlas i betänkandet BoU 1984/85:17.

Utskottet

Sedan 1978 bedriver bostadsstyrelsen ett arbete i syfte att förbättra och utvidga datorstödet vid styrelsen och att införa datorstöd vid länsbostadsnämnderna, det s. k. UDS-projektet. Nuvarande centrala datasystem är 17 år gammalt. Länsbostadsnämnderna sköter för närvarande all sin lånehantering helt manuellt. Bostadsverket — bostadsstyrelsen och länsbostadsnämnderna — förvaltar ca 1,1 miljoner lån.

För det utredningsarbete avseende ett nytt datasystem som hittills bedrivits har särskilda medel fr. o. m. budgetåret 1977/78 ställts till bostadsstyrelsens förfogande.

I de nu aktuella propositionerna — 1984/85:125 bilaga 8 och 136 — föreslås riksdagen bevilja ytterligare medel till projektet. I den förstnämnda propositionen föreslås riksdagen anvisa 948 000 kr. för innevarande budgetår för fortsatt utredningsarbete.

I proposition 136 föreslås riksdagen anvisa 8 876 000 kr. till bostadsstyrelsen under budgetåret 1985/86 för utredningsarbete rörande projektet. Det framtida systemet kan med utgångspunkt från vad i denna proposition anförts sammanfattas på följande sätt.

Det framtida systemet avses bestå av en central och en regional del. Den centrala delen motsvarar i stort det nuvarande centrala lånehanteringssystemet, medan den regionala delen skall vara ett stöd för verksamheten vid länsbostadsnämnderna. För det regionala systemet kommer en dator att placeras på varje nämnd, inkl. länsstyrelsen i Gotlands län. Till varje dator kommer ett antal terminaler att kopplas.

Den regionala utbyggnaden skall ske etappvis med början vid tre länsbostadsnämnder. I den första etappen ingår länsbostadsnämnderna i Älvsborgs, Gävleborgs och Västernorrlands län. Därefter skall en utvärdering göras innan ytterligare införande sker. Alla länsbostadsnämnder avses få datorstöd före utgången av år 1987. I utbyggnaden av det regionala systemet kommer särskilt att uppmärksammas att systemet ges ett så flexibelt utförande att samordningen med den kommunala lånehanteringen underlättas.

Det centrala systemet anges bl. a. innebära att säkerheten ökar och att möjligheter skapas att löpande få uppgifter om lånestocken, aviseringar, utbetalning av räntebidrag m. m.

Det regionala systemet anges leda till minskad arbetsbelastning vid länsbostadsnämnderna. Tillgång till terminaler sägs komma att öka allmänhetens möjligheter att med hjälp av personalen få utdrag ur registren enklare och snabbare jämfört med i dag. Aviseringen av lånen skall i det nya systemet innehålla mer information till låntagarna som därmed får större möjlighet att kontrollera de aviserade uppgifterna.

Bostadsstyrelsen bedömer att kostnaderna och intäkterna för de båda systemen fullt utbyggda kommer att innebära en betydande rationalisering och effektivisering av arbetet och leda till att vissa kostnader vid nämnderna kommer att kunna begränsas. Regeringen har uppdragit åt bostadsstyrelsen att senast den 30 april 1985 redovisa hur en effektivisering kan förverkligas. Utgångspunkten är att omkring 60 tjänster skall kunna avvecklas före 1991 års utgång.

Frågan om UDS-projektet tas upp i motioner (m) och (c). I motionerna 2986 (m) och 2987 (c) yrkas avslag på proposition 136. I m-motionen anförs att bostadslångivningen skall administreras av de ordinarie kreditinstitutet och att därför en investering i ett helt nytt datasystem inte är försvarbar. Dock anser motionärerna att om bostadslångivningen även i fortsättningen skulle administreras av staten en investering i en bättre dataanläggning vore befogad.

I c-motionen erinras om att riksdagen på förslag av centerpartiet hos regeringen förordat att åtgärder vidtas för att få låntagarna att lösa in vissa mindre lån som förvaltas av bostadsstyrelsen. Motionärerna menar att ett bra datasystem bör införas, men anser att detta bör ske när reduceringen av antalet lån skett.

Med hänvisning bl. a. till de ovan nämnda motionerna föreslås i motionerna 3041 (m) resp. 3037 (c) avslag på förslaget i proposition 125 bilaga 8 om anslag avseende UDS-projektet för innevarande budgetår.

Beträffande *UDS-projektet* såvitt detta behandlas i proposition 136 vill utskottet anföra följande. Det finns goda motiv för en anslutning till uppfattningen att bostadsverkets datorstöd bör utvidgas och förbättras. Bostadsstyrelsen har, som framgått ovan, alltsedan budgetåret 1977/78 erhållit medel för utredningsarbete avseende projektet och delvis även för genomförande.

Det kan i sammanhanget erinras om att utskottet lämnat utan erinran vad i 1984 års budgetproposition förordats om att 3 milj. kr. för innevarande budgetår beräknades för fortsatt utredningsarbete avseende projektet. Vidare har utskottet i det nyligen justerade betänkandet BoU 1984/85:14 enhälligt tillstyrkt regeringens förslag om ytterligare 1 milj. kr. för budgetåret 1984/85 för fortsatt utredningsarbete och för genomförande av projektet. Riksdagen har beslutat enligt utskottets förslag.

Vikten av en rationell och säker lånehantering och låneförvaltning torde vara obestridd. Ett modernt datasystem bör bidra till att förbättra rutiner-
na för hanteringen av bostadslån. Det i propositionen förordade systemet innebär att det nuvarande bristfälliga centrala systemet kommer att ersät-
tas med ett system som väl uppfyller de krav som rimligen kan ställas. Det regionala systemet innebär att arbetssituationen vid nämnderna kan för-
bättras i hög grad och att personalbesparingar av inte ringa omfattning bör kunna genomföras. Slutligen bör betonas att låntagarna genom det regio-
nala systemet kommer att få bättre information om sina lån. Utskottet noterar också att motionärerna i och för sig inte har invändningar mot att bostadsverkets datasystem moderniseras och byggs ut. Motionärernas kri-
tik går antingen ut på att bostadsverket inte bör administrera bostadslån-
givningen över huvud taget eller att verket inte bör ges ett nytt datasystem innan reduceringen av antalet mindre lån skett. Beträffande denna senare fråga har bostadsutskottet enligt understrukit vikten av att regeringen vidtar åtgärder i syfte att i ökad omfattning få till stånd s. k. förtida inlösen. Även om denna fråga är viktig kan den inte tillmätas sådan betydelse att UDS-projektet inte nu bör fullföljas.

Vad nu anförts innebär att utskottet tillstyrker vad i propositionerna 125 bilaga 8 och 136 föreslagits beträffande UDS-projektet och avstyrker motionerna 2986 (m), 2987 (c), 3037 (c) och 3041 (m) de båda sistnämnda såvitt nu är i fråga. Anslagsfrågan behandlas nedan.

I proposition 125 bilaga 8 föreslås även att ytterligare medel anvisas till bostadsstyrelsen för ändring av styrelsens nuvarande datasystem så att den av riksdagen (BoU 1983/84:28) beslutade *nya ordningen för finansiering av bostadslån m. m.* kan tillämpas fr. o. m. den 1 juli i år. Denna ordning innebär att ett av staten helägt kreditaktiebolag givits i uppgift att på den prioriterade kreditmarknaden låna upp de medel som behövs för den statliga bostadslångivningen m. m. Med hänvisning till tidigare ställningstaganden från m, c och fp om att något statligt kreditaktiebolag för uppgiften inte borde ha inrättats utan att långivningen borde ha anförtrots de s. k. bottenlåneinstituten yrkas i motionerna 3037 (c), 3039 yrkande 1 (fp) och 3041 (m) avslag på regeringsförslaget i denna del.

Utskottet vidhåller sina tidigare ställningstaganden i frågan. Den våren 1984 (BoU 1983/84:28) beslutade ordningen för finansiering av bostadslån m. m. bör genomföras. Proposition 125 tillstyrks såvitt nu är i fråga. Motionerna 3037 (c), 3039 yrkande 1 (fp) och 3041 (m) samtliga motioner såvitt nu är i fråga avstyrks.

Vad beträffar *anslag* till bostadsstyrelsen tillstyrker utskottet propositionerna 125 och 136. På tilläggsbudget III till statsbudgeten för innevarande budgetår bör sålunda anvisas till bostadsstyrelsen 1 673 000 kr. (948 000 kr. + 725 000 kr.). För nästa budgetår bör anvisas ytterligare 8 876 000 kr. Utskottet avstyrker de i detta betänkande behandlade motionerna 2986 (m), 2987 (c), 3037 (c), 3039 (fp) yrkande 1 och 3041 (m) samtliga motioner såvitt nu är i fråga.

Utskottet hemställer

1. beträffande *UDS-projekt*

att riksdagen avslår motionerna 1984/85:2986, 2987, 3037 och 3041 samtliga yrkanden såvitt nu är i fråga,

2. beträffande *ett nytt system för finansiering av bostadslån m. m.*

att riksdagen avslår motionerna 1984/85:2986, 2987, 3037, 3039 yrkande 1 och 3041 samtliga yrkanden såvitt nu är i fråga,

3. beträffande *anslag*

att riksdagen med bifall till propositionerna 1984/85:125 bilaga 8 och 136 samt med avslag på motionerna 1984/85:2986, 2987, 3037, 3039 yrkande 1 och 3041 samtliga motionsyrkanden såvitt nu är i fråga

a) till *Bostadsstyrelsen* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 under elfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 673 000 kr.,

b) till *Bostadsstyrelsen* för budgetåret 1985/86 utöver av riksdagen tidigare (BoU 1984/85:14) anvisat belopp under elfte huvudtiteln anvisar ytterligare 8 876 000 kr.

Stockholm den 25 april 1985

På bostadsutskottets vägnar

KJELL A. MATTSSON

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Oskar Lindkvist (s), Rolf Dahlberg (m), Thure Jadestig (s), Magnus Persson (s), Ivar Nordberg (s), Bertil Danielsson (m), Birgitta Hambraeus (c), Margareta Gard (m), Tore Claeson (vpk), Margareta Palmqvist (s), Erik Olsson (m), Rune Evensson (s), Nils Nordh (s) och Olle Grahn (fp).

Reservationer

1. UDS-projektet (mom. 1)

Kjell A. Mattsson (c), Rolf Dahlberg (m), Bertil Danielsson (m), Birgitta Hambraeus (c), Margareta Gard (m) och Erik Olsson (m) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 3 börjar "Beträffande *UDS-projektet*" och på s. 4 slutar "behandlas nedan" bort lyda:

Utskottet delar i och för sig uppfattningen i propositionerna och i motionerna (m) och (c) om vikten av att bostadsverket inom ramen för lånehanteringen och låneförvaltningen ges ett rationellt datasystem. Emellertid måste, som också görs i motionerna, erinras om att den nuvarande ordningen på goda grunder satts i fråga och att i reservationer (m, c, fp) till

vissa betänkanden från bostadsutskottet den tanken framförts att den statliga bostadslångivningen borde reformeras. Det finns alltså goda skäl för uppfattningen att det inte nu bör anvisas ytterligare medel för UDS-projektet.

Utskottet tillstyrker vad i motionerna 2986 (m), 2987 (c), 3037 (c) och 3041 (m) samtliga motioner såvitt nu är i fråga förordats om att UDS-projektet inte bör genomföras. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Anslagsfrågan behandlas nedan.

dels utskottet under 1 bort hemställa

1. beträffande *UDS-projektet*

att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:2986, 2987, 3037 och 3041 samtliga yrkanden såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Ett nytt system för finansiering av bostadslån m. m. (mom. 2)

Kjell A. Mattsson (c), Rolf Dahlberg (m), Bertil Danielsson (m), Birgitta Hambraeus (c), Margareta Gard (m), Erik Olsson (m) och Olle Grahn (fp) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 4 som börjar "Utskottet vidhåller" och slutar "fråga avstyrks" bort lyda:

I motioner och reservationer (m) (c) och (fp) har utförligt motiverats fördelarna med ett kreditgarantisystem. Utskottet erinrar om vad i reservation 6 till bostadsutskottets betänkande BoU 1984/85:13 anförts om att så stora fördelar är förknippade med ett kreditgarantisystem för den del av bostadslångivningen i en fastighet som i dag utgörs av statligt bostadslån att ett sådant system bör införas. Administrationen av systemet bör anföras bottenlåneinstitutet. Som anförts i den ovan angivna reservationen bör det nyligen inrättade statliga kreditaktiebolaget som givits uppgiften att låna upp de medel som behövs för den statliga bostadslångivningen avskaffas. Detta ställningstagande innebär en tillstyrkan av vad i motionerna 3037 (c), 3039 (fp) yrkande 1 och 3041 (m) förordats. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad i motionerna såvitt nu är i fråga föreslagits.

dels utskottet under 2 bort hemställa

2. beträffande *ett nytt system för finansiering av bostadslån m. m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:2986, 2987, 3037, 3039 yrkande 1 och 3041 samtliga yrkanden såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Anslag (mom. 3)

Kjell A. Mattsson (c), Rolf Dahlberg (m), Bertil Danielsson (m), Birgitta Hambræus (c), Margareta Gard (m) och Erik Olsson (m) — som under förutsättning av bifall till reservationerna 1 och 2 — anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 4 som börjar "Vad beträffar" och slutar "i fråga" bort lyda:

Utskottet har ovan tillstyrkt vad i motioner föreslagits om att ett nytt datorsystem inte nu bör införas samt att den förändring i bostadsfinansieringssystemet som skall träda i kraft vid halvårsskiftet 1985 inte skall genomföras.

Skäl saknas därför att tillstyrka den medelsanvisning till bostadsstyrelsen som föreslås i proposition 125 bilaga 8 och i proposition 136.

dels utskottet under 3 bort hemställa

3. beträffande *anslag*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:2986, 2987, 3037 och 3041 samt med anledning av motion 1984/85:3039 yrkande 1 samtliga motionsyrkanden såvitt nu är i fråga avslår proposition 1984/85:125 bilaga 8 i vad avser anslag till bostadsstyrelsen och proposition 1984:85:136.

4. Anslag (mom. 3)

Olle Grahn (fp) — som under förutsättning av bifall till reservation 2 — anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 4 som börjar "Vad beträffar" och slutar "i fråga" bort lyda:

Utskottet har ovan tillstyrkt vad i propositionerna 125 och 136 förordats om att ett nytt datasystem införs vid bostadsverket. Utskottet har däremot avstyrkt att de förändringar beträffande upplåningen för krediter till bostadsbyggandet som skulle genomföras vid halvårsskiftet 1985 förverkligas. Medelsberäkning bör göras i enlighet med utskottets ställningstaganden i sakfrågorna.

dels utskottet under 3 bort hemställa

3. beträffande *anslag*

att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:136 och motion 1984/85:3039 yrkande 1 motionsyrkandet såvitt nu är i fråga samt med anledning av proposition 1984/85:125 bilaga 8 och motionerna 1984/85:2986, 2987, 3037 och 3041 samtliga motionsyrkanden såvitt nu är i fråga

- a) till *Bostadsstyrelsen* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 under elfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 948 000 kr.,
- b) (= utskottet).

